

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31.08.1994, sp. zn. 17 Co 299/94, ECLI:CZ:KSHK:1994:17.CO.299.1994.1

Číslo: 44/1995

Právní věta: Právo na zrušení smlouvy v té části, kterou byly pozemky darovány nebo bezúplatně převedeny fyzické osobě (§ 8 odst. 3 písm. a/ zákona č. 229/1991 Sb.), se uplatňuje vůči původním účastníkům smlouvy, kteří pozemky smlouvou do vlastnictví nabyli, i když tito účastníci smlouvy později pozemek převedli do vlastnictví osoby blízké a v době uplatnění tohoto práva již vlastníky nebyli.

Soud: Krajský soud v Hradci Králové

Datum rozhodnutí: 31.08.1994

Spisová značka: 17 Co 299/94

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Restituce, Zmírnění následků majetkových křivd

Předpisy: 229/1991 Sb. § 8 odst. 3 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 44/1995 sb. rozh.

Právo na zrušení smlouvy v té části, kterou byly pozemky darovány nebo bezúplatně převedeny fyzické osobě (§ 8 odst. 3 písm. a/ zákona č. 229/1991 Sb.), se uplatňuje vůči původním účastníkům smlouvy, kteří pozemky smlouvou do vlastnictví nabyli, i když tito účastníci smlouvy později pozemek převedli do vlastnictví osoby blízké a v době uplatnění tohoto práva již vlastníky nebyli.

(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové z 31. 8.1994, [17 Co 299/94](#))

Okresní soud ve Svitavách zamítl žalobu, již se žalobce domáhal na žalovaných zrušení smlouvy z 2. 3. 1966 v té části, kterou byly pozemky v P., konkretizované v žalobě, bezúplatně převedeny na žalované (§ 8 odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku). Zjistil, že žalovaní sice se žalobcem uvedenou smlouvu z 2. 3. 1966 uzavřeli, ale nebyli ke dni účinnosti zákona č. 183/1993 Sb. (jímž byl zákon č. 229/1991 Sb. novelizován), t. j. ke dni 1. 7.1993 vlastníky pozemků. Měl zato, že je třeba analogicky vycházet z ustanovení § 5 zákona č. 229/1991 Sb., které hovoří o tom, kdo je podle zákona povinnou osobou. Těmito povinnými osobami jsou právnické osoby, které ke dni účinnosti zákona nemovitosti drží, přičemž osobou, která nemovitost drží, se u ostatních nemovitostí rozumí jejich vlastník. Ve sporech

podle ustanovení § 8 odst. 3 citovaného zákona musí tedy být uplatněn nárok ve lhůtě proti vlastníkovi pozemku, přičemž vlastnictví se zkoumá ke dni 1. 7. 1993. Vlastníkem pozemku k tomuto dni byl však syn žalovaných. Proti němu v zákonné lhůtě nárok uplatněn nebyl a uplynutím této lhůty nárok žalobce zanikl.

Žalobce se proti rozsudku odvolal a navrhl jeho změnu v tom smyslu, že se žalobě vyhovuje. Tvrdí, že v ustanovení § 8 odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb. se pojem povinné osoby vůbec nevyskytuje a neuvádí se tam nic o tom, že se má žalovat současný vlastník. Podal současně žalobu proti synu žalovaných J. F., který se mezitím stal vlastníkem nemovitostí na základě darovací smlouvy z 30. 11. 1992.

Žalovaní navrhli, aby rozsudek soudu prvního stupně byl potvrzen z důvodů, které jsou v něm uvedeny.

Krajský soud v Hradci Králové svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že kupní smlouva z 2. 3. 1966, uzavřená mezi žalobcem na straně jedné a žalovanými na straně druhé a registrovaná rozhodnutím bývalého Státního notářství ve Svitavách pod sp. zn. R I 175/66, se zrušuje v té části, kterou byly žalovaným bezúplatně převedeny pozemky parc. č. 5409 - louka, parc. č. 5411/1- les, parc. č. 5412/2 - louka, parc. č. 5413/1- les, parc. č. 5414/2 - louka, parc. č. 5415 - louka, parc. č. 5416/1- louka, parc. č. 5417/2 - role, parc. č. 5418/1- pastvina, parc. č. 5419/1- role, parc. č. 5420/1- role, parc. č. 5422/1- louka v B. Dále rozhodl, že každý ze žalovaných je povinen nahradit žalobci na nákladech řízení před soudem prvního stupně po 70 Kč do tří dnů od právní moci rozhodnutí. Rozhodl také, že každý ze žalovaných je povinen nahradit žalobci náklady odvolacího řízení po 653 Kč, celkem tedy 1306 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku. Uložil také, že žalovaní jsou povinni zaplatit společně a nerozdílně na účet Okresního soudu ve Svitavách soudní poplatek za řízení před okresním soudem ve výši 500 Kč a za řízení před odvolacím soudem také ve výši 500 Kč, rovněž do tří dnů od právní moci rozsudku. K řízení o žalobě proti J. F. vyslovil odvolací soud svou nepřislušnost s tím, že po právní moci tohoto rozsudku bude věc postoupena Okresnímu soudu ve Svitavách jako příslušnému.

Z odůvodnění:

V řízení před soudem prvního stupně i v řízení odvolacím šlo o to, zda nárok na zrušení smlouvy v té části, kterou byly pozemky bezúplatně převedeny (§ 8 odst. 3 písm. a/ zákona č. 229/1991 Sb.), má být uplatněn vůči původním účastníkům (kontrahentům) smlouvy, o jejíž zrušení jde, či proti osobě, která ke dni 1. 7. 1993 pozemky vlastnila, i když kontrahentem nebyla.

Soud prvního stupně uvedl, že zákon č. 229/1991 Sb. tuto otázku výslovně neřeší, a z analogie zákona dovodil, že pasívně je legitimován ten, kdo nemovitosti ke dni 1. 7. 1993 vlastnil. S tímto názorem odvolací soud nesouhlasí. V takovém případě, kdy zákon výslovně neupravuje, vůči komu má být uvedený nárok uplatněn, musí být uplatněn vůči tomu, kdo byl účastníkem smlouvy. Bez výslovného ustanovení zákona o jiné úpravě pasívní legitimace schází totiž právní podklad pro závěr, že by měl být žalován někdo jiný než ten, kdo byl účastníkem hmotněprávního vztahu. Analogický poukaz na ustanovení § 5 zákona č. 229/1991 Sb. o povinných osobách není případný, neboť ustanovení § 8 odst. 3 citovaného zákona pojem povinná osoba vůbec neuvádí a vychází z jiné koncepce, než zákon č. 229/1991 Sb. ve znění před novelou, provedenou zákonem č. 183/1993 Sb.

Žalovaní namítají, že by tento názor mohl vést k nesprávným závěrům. Zřejmě mají na mysli to, že by zůstal neřešený osud (právní účinky) darovací smlouvy z 2. 11. 1992, kterou pozemky získal do vlastnictví jejich syn J. F. To lze připustit, ale právní účinky uvedené darovací smlouvy by zůstaly neobjasněny i v případě, kdyby byl pasívně legitimován jen ten, kdo pozemky ke dni 1. 7. 1993 vlastnil.

Nárok podle ustanovení § 8 odst. 3 písm. b) zákona č. 229/1991 Sb. (o úhradu ceny bezplatně převedených pozemků) by bylo potřebné uplatnit vůči vlastníku a pro případ, že by vlastník s úhradou ceny nesouhlasil, i proti kontrahentům smlouvy. O takový nárok však v projednávané věci nejde.

Protože tedy nárok podle ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) zákona č. 229/1991 Sb. má být uplatněn vůči účastníkům smlouvy, kteří nemovitosti bezplatně nabyli, a jimi jsou žalovaní, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobě o zrušení smlouvy v té části, kterou byly pozemky na žalované bezúplatně převedeny, v celém rozsahu vyhověl. Všechny ostatní předpoklady pro vyhovění žalobě byly totiž splněny, jak vyplývá ze skutkového zjištění soudu prvního stupně. Jen pro úplnost lze dodat, že při úplatném převodu pozemků, v souvislosti s uzavřením kupní smlouvy na budovu podle ustanovení § 8 odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., se nevyžaduje splnění předpokladu, aby bezúplatný převod byl uskutečněn v tísni.

Výrok o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně je odůvodněn zněním ustanovení § 142 odst. 1 a § 149 odst. 1 o. s. ř. Jde o jízdné žalobce k jednání u Okresního soudu ve Svitavách dne 13. 1. 1994 (z Prahy do Svitav a zpět) hromadným dopravním prostředkem v celkové výši 140 Kč, z čehož na každého ze žalovaných připadá polovina. Žalobce účtoval i jízdné za cesty v srpnu 1993 a 12. 1. 1994; tyto požadované náhrady nákladů mu však přiznány nebyly, neboť náklady nebyly vynaloženy v řízení před soudem.

Podle stejných zákonných ustanovení (§ 224 odst. 1 o. s. ř.) bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení. Jde o odměnu za tři úkony po 200 Kč, o tři paušální náhrady po 30 Kč, o náhradu za ztrátu času 8 x 20 Kč (podle advokátního tarifu), o jízdné hromadným dopravním prostředkem žalobce a jeho zástupkyně k odvolacímu jednání 26. 5. 1994 a dne 31. 8. 1994 (z Prahy do Hradce Králové a zpět) - 8 x 57 Kč, úhrnem tedy jde o částku 1306 Kč. Na každého ze žalovaných připadá polovina, t. j. 653 Kč.

Výrok o soudním poplatku za řízení před soudy obou stupňů je odůvodněn zněním ustanovení § 2 odst. 2, 3 a 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích a poplatku za výpis z rejstříku trestů v platném znění.

Jak uvedeno, v odvolacím řízení žalobce rozšířil žalobu též proti J. F. K projednání této žaloby není však odvolací soud věcně příslušný (§ 9 odst. 1 o. s. ř.); proto odvolací soud vyslovil k řízení svou věcnou nepříslušnost s tím, že po právní moci bude věc postoupena Okresnímu soudu ve Svitavách jako soudu příslušnému (§ 104a odst. 1 o. s. ř.).